

Arkkist. D. 75/26.3.1998

M

TYRNÄVÄ

Inventointi 1997

Mika Sarkkinen

SISÄLLYSLUETTELO

SIVU

JOHDANTO	1
TYRNÄVÄN ESIHISTORIALLISET KOHTEET - luettelo	3
KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	3
ESINELUETTELO	3
VALOKUVAT	4
YLEISKARTTA	5
KOHDEKUVAUKSET KARTTAOTTEINEEN	6

JOHDANTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja Museoviraston yhteistyönä toteutettavan Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten luettelointi- ja julkaisuhankkeen jatkamiseksi katsottiin tarpeelliseksi Lakeuden seutukunnan alueella tehtävä muinaisjäännösten täydennysinventointi, joka toteutettiin kesällä 1997.

Työn mahdollisesti alueen kuntien (Liminka, Lumijoki, Rantsila, Temmes, Tyrnävä) ja Pohjois-Pohjanmaan liiton taloudellinen panos, joka kattoi yhteensä noin kuuden viikon kenttätyöt ja niiden vaatimat jälkityöt inventointikertomusten tekemiseksi. Työn toteutti Huk Mika Sarkkinen. Samana kesänä tehtiin vastaava inventointi myös Raahen seutukunnan alueella. Molempien inventointien valmistelut tehtiin 19.-30.5. Lakeuden osalta maastovaihe jakautui kahtia jaksoille 2.-30.6. ja 6.-17.10. Raportointi tehtiin 27.10.-31.12.1997 ja osin 2.9.1998 alkaen muinaisjäännösluettelon 3. osan laatimisen yhteydessä. Urakan ajan allekirjoittanut toimi Pohjois-Pohjanmaan liiton va. tutkijana, jolle Pohjois-Pohjanmaan museo tarjosi tarvittavat työtilat.

Tyrnävän osalta inventoinnin tarkoitus oli lähinnä ajantasaistava täydennysinventointi. Käytännössä tämä tarkoitti perusinventointia, sillä ennen inventointia Tyrnävältä oli luetteloitu yhdeksän kohdetta, joten kaikkien kohteiden tarkastaminen oli hyvinkin mahdollista inventointiin varatun ajan puitteissa. Etenkin kun peräti neljän kohteen oli jo aiemmin todettu sijaitsevan Limingan puolella. Ajantasaistavien tarkastusten lisäksi pyrittiin löytämään aiemmin tuntemattomia uusia kohteita. Tällöin keskityttiin lähinnä Suutarinkylän alueelle kunnan kaakkoisosissa, missä liikutaan hyvinkin kivikautisilla korkeuksilla. Röykkiökohteita etsittiin lähinnä Haisunrämeen alueelta, mistä toistaiseksi tunnetutkin röykkiöt tunnetaan. Tulokset jäivät näiltä osin vähäisiksi.

Tyrnävän osalta inventointi perustuu Museoviraston arkeologian osaston arkistotietoihin, joita täydennettiin PPM:n arkistotiedoilla. Lisäksi kävi ilmi, että Tyrnävän kotiseutumuseossa on kaksi kunnasta löydettyä kiviesinettä. Aiempia tarkastuksia on tehty ainoastaan Luolakankaalla (A.H. Snellman 1887) ja Metelinkankaan jätinkirkolla (A. Europeus 1914, P. Purhonen 1979). Kiviesineiden löytöpaikkojen (kohteet 11 ja 12) lisäksi tavattiin ainoastaan yksi röykkiökohde Haisunrämeen Piilopirtinkankaalta (kohde 10). Kaivaustutkimuksia ei Tyrnävällä ole tehty.

Maastollisesti Tyrnävä on melko tasaista, aina 20 - 40 metrin korkeudelle merenpinnasta nousevaa. Leimaa antavia ovat tasaiset peltolakeudet ja suot, jotka jatkuvat aina Kolmikantaan ja Ängeslevän ylipäähän. Tämänkään jälkeen suuria korkeuseroja ei juuri ole, vaan maasto nousee Tyrnävänjoen varrella tasaisesti niin, että kunnan kaakkoiskärjessä ollaan noin 105 m merenpinnasta. Alueen tasaisuus saattaa olla syynä siihen, että kivikautisia kohteita ei alueelta löydetty. Kiinnostavia alueita ovat mäkisemmät alueet Haisunräemeltä kohti Kukkolanvaaraa sekä Kivimaanselän alue, jonka viimeksi

mainitun inventointi jäi hyvin pintapuoliseksi. Myös Kukkolanvaaran pohjoispuoliset hiekkakankaat ja -kaarrot kaipaavat tulevaisuudessa perusteellisempaa inventointia.

Inventointikertomus noudattaa Museoviraston kuntakohtaista kohdenu-
merointia. Luettelo sisältää yhteensä 12 kohdetta. Johdantoa seu-
raavat yhteenvetoluettelot kunnan kohteista, kohteiden jakautuminen
peruskarttalehdille, esineluettelo ja luettelo inventoinnin aikana
otetuista valokuvista.

Muinaisjäännöskohteista ilmoitetaan aluksi nimi-, luokitus-, si-
jainti- ja mahdolliset omistajatiedot. Tämän jälkeen seuraa kohteen
kuvaus, jossa kuvataan kohteen sijainti, ympäristö ja alueella teh-
dyt havainnot. Kuvauksen lopussa ovat ns. tutkimukselliset tiedot
eli tiedot aiemmista tutkimuksista, kohteesta tehdyistä löydöistä
ja otetuista valokuvista. Jokaista kohdetta seuraa peruskarttaote,
josta on ilmoitettu peruskarttalehden numero, nimi ja painovuosi.
Limingan puolella olevista kohteista, joita on pidetty Tyrnävään
kuuluvina, ei luetteloon ole sisällytetty kohdekuvausta (kohteet 1,
2, 3 ja 6).

Kohteiden muinaisjäännösluokitus on seuraava:

I-luokka: Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan, eikä sitä saa
hävittää missään olosuhteissa. Valtakunnallisesti tai
alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.

II-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan rauhoitettu, mutta voidaan
tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai III.

III-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä
sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen pe-
rusteella vapaa kohde.

On syytä huomata, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta ja
että tehdyn inventoinnin jälkeen kaikkia alueella olevia muinais-
jäännöksiä ei tunneta. Koska kaikki muinaisjäännökset ovat auto-
maattisesti muinaismuistolain (295/1963) suojaamia, on kaikkia en-
nestään tunnettuja tai mahdollisia tulevia uusia kohteita koskevis-
sa epäselvissä tilanteissa syytä kääntyä Museoviraston puoleen.

Oulussa 16.2.1998

Mika Sarkkinen

TYRNÄVÄN ESIHISTORIALLISET KOHTEET

1.	Linnakangas	jätinkirkko	= Liminka 13
2.	Kotakangas	jätinkirkko	= Liminka 14
3.	Paarmakivikko	kiviraunioita	= Liminka 24
4.	Metelinkangas	<u>jätinkirkko. I.</u>	
5.	Luolakangas (-maa)	<u>kivirakenteita. II.</u>	
6.	Sarvikangas	"epäselviä hauturoita"	= Liminka 36
7.	Ängeslevä, Ylipää	kiviraunio. II(?).	
8.	Haisunräme 2:22	<u>kiviröykkiöitä. II.</u>	
9.	Haisunräme E	<u>kuoppia, rakkakuoppia? II.</u>	
10.	Piilopirtinkangas	<u>kiviröykkiöitä. II.</u>	
11.	Pihlajaranta, Niemelä	kivikautinen löytöpaikka. II.	
12.	Ylipää, Riiskintörmä	kivikautinen löytöpaikka. II(?).	

Muinaisjäännöksen luokitusmerkin jäljessä suluissa oleva kysymysmerkki tarkoittaa, että kohdetta ei ole kyetty paikantamaan.

KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE

3421 07	KÄRSÄMÄ	12 Niemelä
3421 08	SUUTARINKYLÄ	5 Luolakangas, 8 Haisunräme 2:22, 9 Haisunräme E, 10 Piilopirtinkangas
3421 09	YLIPÄÄ	4 Metelinvaara, 7 Ängeslevä, Ylipää (?), 12 Riiskintörmä

ESINELUETTELO:

Tyrnävän kotiseutumuseossa (TyrnM) olevat esineet:

TyrnM 769	tasataltta	12 Riiskintörmä
TyrnM 771	tasataltta	11 Niemelä

Kolmas museon kivikautinen taltta (TyrnM 770) on löydetty Rantsilan Mankilanjärven saaresta, ks. Rantsilan inventointi 1997, kohde 59. Näiden lisäksi museon kokoelmiin kuuluu ilmeisen iäkäs, mahdollisesti jo keskiaikainen, kansanomaisen vyön tai muun hihnan helojen valinkivi TyrnM 777. Se on löydetty Ängesleväjoesta Kuuselan kohdalta (PK 2443 06 tai 09).

Kansallismuseon ja Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmissa Tyrnävältä löydettyjä esihistoriallisia esineitä ei ole.

VALOKUVAT

Kuvat on luetteloitu Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkistoon Pohjois-Pohjanmaan liiton kokoelmana (PPL/PPM:n kuva-arkisto).

Dia-positiivit:

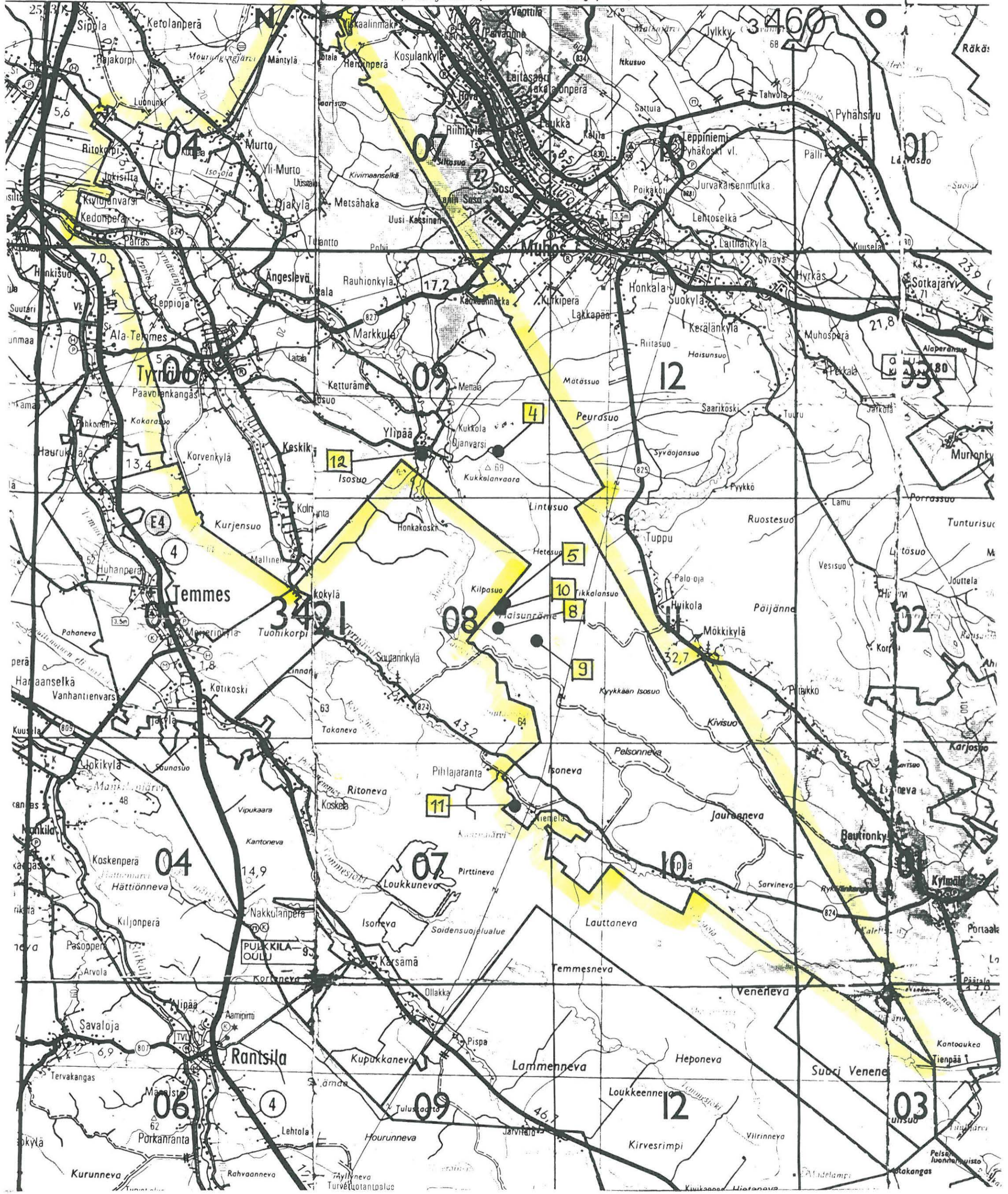
D+numero	kuva-aihe
158	Tyrnävä 4 Metelinkangas, jätinkirkon etelävallia, takana hiekkakuoppa, koillisesta.
159	Tyrnävä 5 Luolakangas, rakenne 1 lännestä.
160	Tyrnävä 5 Luolakangas, rakenne 1 pohjoisesta.
161	Tyrnävä 5 Luolakangas, rakenne 7 etelästä.
162	Tyrnävä 10 Piilopirtinkangas, röykkiö 2 lounaasta
163	Tyrnävä 10 Piilopirtinkangas, röykkiö 1 idästä.
164	Tyrnävä 11 Niemelä, löytöpeltoa idästä. (12) ja 770 (Rantsila 59).
165	Tyrnävän kotiseutumuseon kivikautiset esineet. Vasemmalta: TyrnM 771 Niemelä, TyrnM 769 Riis- kintörmä ja TyrnM 770 Rantsila Mankilanjärvi.
166	Tyrnävän museo, kuten 165, mutta päinvastainen järjestys.

YLEISKARTTA

Oulu
Kempele 5,8

OULU—KAJAANI 180
Oulu 26,3 Sanginsuu 21,0

Ylikiiminki
Sanginjoki 13,6

04

07

3460

06

09

12

04

08

10

02

04

07

10

06

09

12

03

PULKKILA
OULU

4

4

TYRNÄVÄ 4

859 01 0000

Kohteen nimi: Metelinkangas
 Määrittely ja mj-luokka: jätinkirkko. I.
 Peruskartta: 3421 09 YLIPÄÄ
 Koordinaatit: x = 7182 01, y = 3447 72,
 z = n. 55 - 60
 Kylä: Tyrnävä
 Tila, rek:no: 5:33
 Maanomistaja: -

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 6,2 km itäkaakkoon, Keskusojan itäpuolella noin 700 metriä Kukkolanvaaran laelta koilliseen, Metelinkankaan pohjoisreunalla. Kohteen kaakkoispuolinen kankaanosa on kaivettu sorakuopaksi. Luoteessa on vaaransuo, pohjoisessa ja idässä alkavat Muhokselle päin jatkuvat hiekkakaarrot, joita suo-kaistaleet erottavat toisistaan.

Kohde jää sorakuopan ja kuopalle johtavan metsäautotien väliselle mäntyä kasvavalle kivikkoiselle kaistaleelle, jonka rakkaan on osin ilmeisesti luonnontyönä, osin raivattuna syntynyt suorakaiteen muotoinen vallimuodostelma. Jätinkirkon pohjois- ja eteläsivu ovat rannansuuntaista kivikkoa ja puskuvallia, itä- ja länsisivut raivauksen tuloksena syntyneitä kivivallia. Länsi- ja eteläsivuilla on kapeat aukot. Itäkoillinen-länsilounas -suuntaisen raivanteen ala on noin 25 x 10 metriä. Jätinkirkon keskiosa on jokseenkin kivikoinen.

Soranajossa jätinkirkon pohjoispuolinen röykkiö on tuhoutunut. Sorakuopan reuna kulkee läheltä rakenteen etelälaitaa, mutta itse jätinkirkko on säilynyt ehjänä. Kahdella muinaisjäännöskyltillä merkitty kohde sijaitsee heti sorakuoppaan johtavan tiensuun länsipuolella. Inventoinnin aikana kohteen läheisyydestä ei löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 15.10.1997

Aiemmat tutkimukset: Tarkastus, A. Europeus 1914
 Tarkastus, P. Purhonen 1979

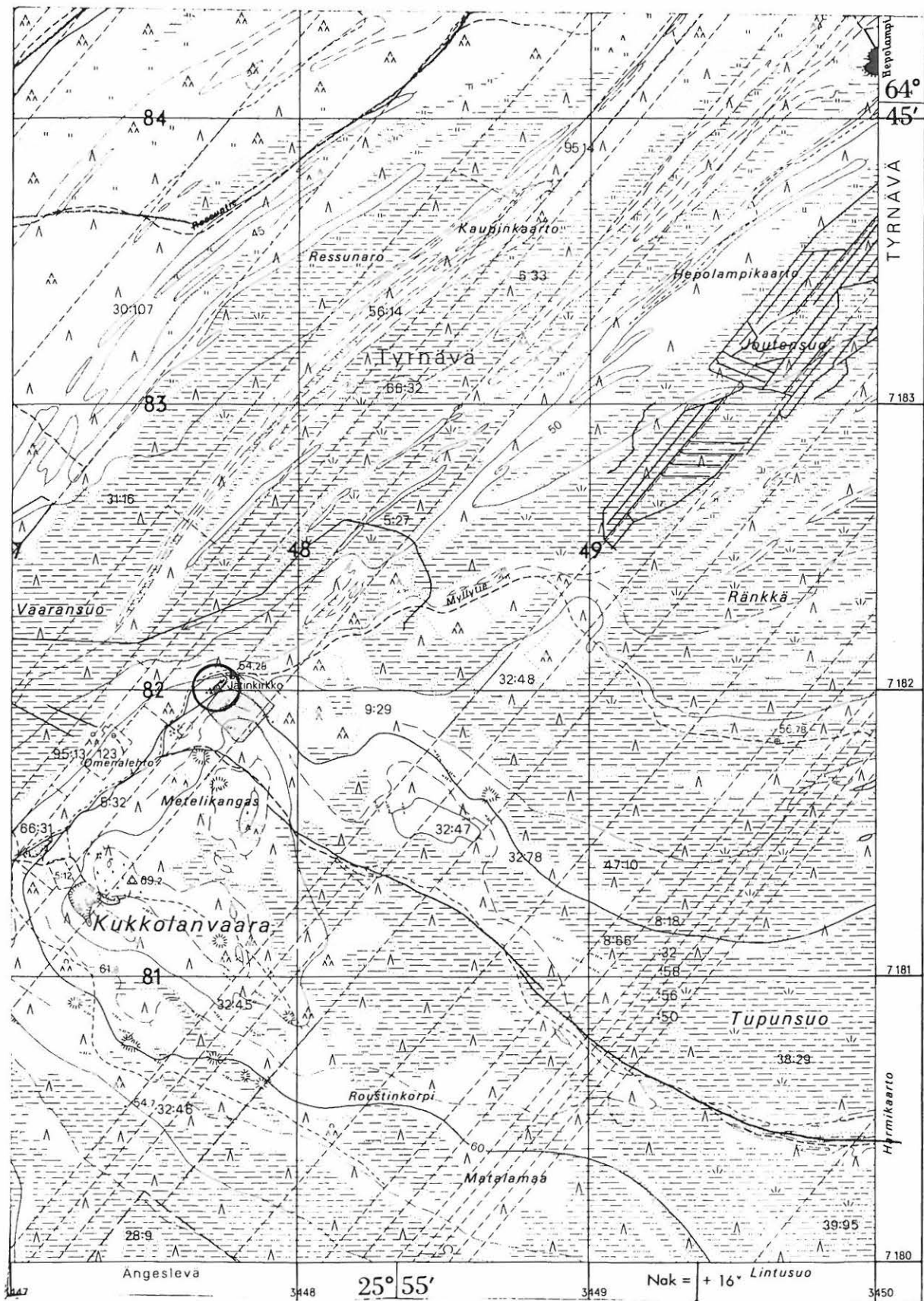
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: D 158 jätinkirkon etelävallia, takana hiekkakuoppa, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3421 09, p. 1980, päälle p. 1988

TYRNÄVÄ 4 Metelinkangas

3421 09 YLIPÄÄ

Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen

TYRNÄVÄ 5

Kohteen nimi: Luolakangas (Luolamaa)
 Määrittely ja mj-luokka: Kiviröykkiöitä ja -rakenteita. II.
 Peruskartta: 3421 08 SUUTARINKYLÄ
 Koordinaatit: $x = 7176\ 12 - 20$, $y = 3448\ 30 - 41$,
 $z = n. 62,5 - 65$
 Kylä: Tyrnävä
 Tila, rek:no: 10:39
 Maanomistaja: -

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 15,5 km kaakkoon, Ängeslevänjoen itäpuolella, Suutarinjärvestä noin 4 km pohjoiseen, aivan Limingan ja Tyrnävän rajalla. Alue on Hetesuon, Kilpasuon ja Haisunrämeen ympäröimää rikkonaista, kivikkokankaista ja paikoin kallioista maastoa. Paras kulku alueelle käy lännestä Härmänhalmemaan kautta. Luolakangas on mäntyä kasvava kivikkoinen kangas, jonka pohjoisesta pistävä notko jakaa tavallaan kahtia.

Kohteesta tavatut rakenteet sijaitsevat Luolakankaan itäisemmän osan koillis - kaakkoisreunalla ja läntisemmän puolen kaakkoisosassa. Viimeksi mainitun alueen koillisreunalla, aivan mainitun notkelman jyrkän kivikkorinteen partaalla, on etelästä katsoen hiidenkiuasmainen halkaisijaltaan noin 6 metriä ja korkeudeltaan noin 1,2 metriä oleva kivikasa (rakenne 1). Snellman vertaa koillisreunaa tervahaudan halssiin, mikä onkin varsin osuva kuvaus. Kiviröykkiön jyrkänpuoleinen reuna nimittäin laskee rinnettä alas niin, että röykkiön kookkaista rinnekivistä erottuvat miehennostannaiset kivet muodostavat tavallaan U muotoisen vallin rinteeseen, jolloin tulee vaikutelma rinteeseen jatkuvasta luolan suusta. Luonnontyötä rakenne tuskin on. Lähinnä mieleen nousi mahdollisuus, että kookas röykkiö olisi rakennettu, liian lähelle rinteen reunaa, jolloin käytännössä irtokivistä muodostunut rinne olisi röykkiön painosta sortunut. Vyöryneiden kivien "vallimaisuutta" voisi selittää "luolaan" tehdyillä myöhemmillä kaiveluilla.

Kuvatun kiviröykkiön länsipuolella on mahdollinen maakiven ympärille tehty laajahko kiveys (rakenne 2?) ja noin 30 metriä etelään/eteläkaakkoon rinnekiveykseen tehty kuopanne, jonka halkaisija noin 4 - 4,5 metriä (rakenne 3). Kuopannetta ympäröi valli, jonka leveys on noin 1 metri ja korkeus 30 - 40 cm. Tästä noin 70 - 80 metriä kankaan reunaa itään/itäkoilliseen, jo itäisemmän kankaanosan puolella on halkaisijaltaan noin 3 metriä oleva matala röykkiö, jonka eteläpuolella mahdollinen latomus ja pohjoispuolella mahdollinen pieni raivio (rakenteet 4, 5?, 6?). Näistä runsaat 10 metriä länteen on halkaisijaltaan noin 6 metrinen jokseenkin pyöreä kivirakennelma, joka koostuu runsaan metrin levyisestä ja 60 - 80 cm korkeasta kehävallista (rakenne 7). Sen keskellä on kolme läpimitaltaan noin 50

cm olevaa kiveä. Tästä noin 15 metriä lounaaseen on matala, ehkä noin 30 cm korkea, halkaisijaltaan noin 6 - 7 metriä oleva kiveys (rakenne 8). Sen keskellä on matala, noin metrin laajuinen painauma.

Osa edellä kuvatuista rakenteista jäi lopulta varsin epämääräisiksi. Mahdollinen kiveys 2 ja rakenne 8 muistuttavat toisiaan, kuten myös rakenteet 3 ja 7 muistuttavat toisiaan. Viimeksi mainittuja muistuttaa lisäksi jossain määrin viereisen Piilopirtinkankaan (ks. kohde 10) kookkaampi rakenne. Mainittakoon vielä, että Snellman kertoo paikalta mahdollisesti löydetyistä kiviaseista.

Kohde tarkastettu: 13.10.1997

Aiemmat tutkimukset: A.H. Snellman, Oulun Kihlakunta, SMYA XII, 1887, s. 31, 63 ja 68.

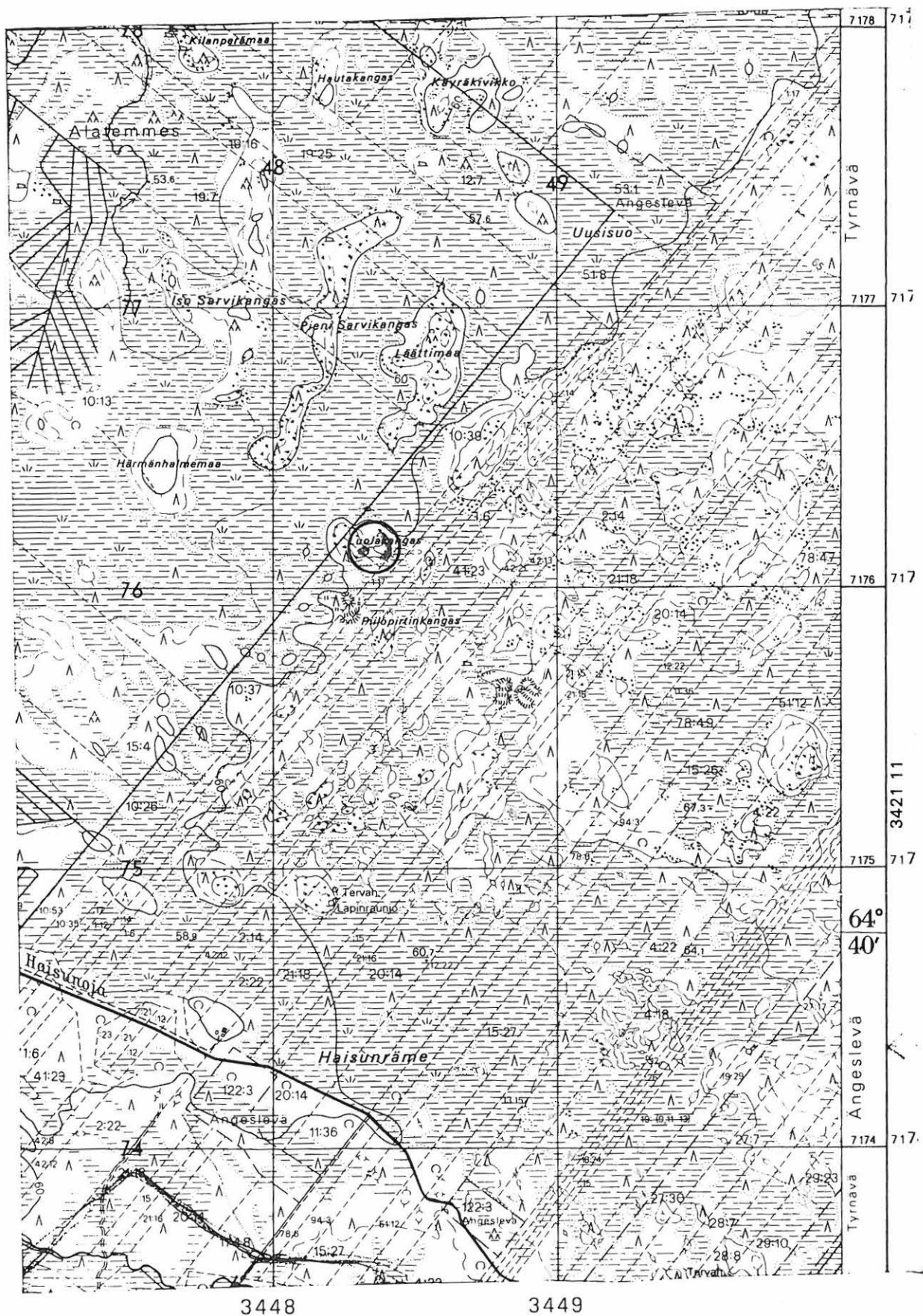
Aiemmat löydöt: kiviesine?

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: D 159 Rakenne 1 lännestä, D 160 Rakenne 1 pohjoisesta, D 161 Rakenne 7 etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 3421 08, p. 1980.

TYRNÄVÄ 5 Luolakangas (Luolamaa)

3421 08 SUUTARINKYLÄ
 Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen

TYRNÄVÄ 7

Kohteen nimi: Ängeslevä, Ylipää
Määrittely ja mj-luokka: raunio? II?
Peruskartta: 3421 09 YLIPÄÄ
Koordinaatit: ruutu 7181/3445?
Tila: ?
Rek:no: ?
Maanomistaja: ?

Kohdetta ei ole tarkemmin paikallistettu.

Kohde tarkastettu: -
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Valokuvat: -
Kartta: -

TYRNÄVÄ 8

Kohteen nimi: Haisunräme 2:22
 Määrittely ja mj-luokka: röykkiöitä. II.
 Peruskartta: 3421 08 SUUTARINKYLÄ
 Koordinaatit: x = 7174 92, y = 3448 20, z = n. 67,5
 Kylä: Tyrnävä
 Tila, rek:no: 2:22
 Maanomistaja: -

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 16,2 km kaakkoon, Ängeslevänjoen itäpuolella, Suutarinjärvestä vajaat 3 km pohjoiseen, Haisunrämeen reunalla olevalla kankaalla noin 600 metriä Haisunojasta pohjoiseen. Alue on soista kivikkokankaiden rikkomaa maastoa.

Kohde sijaitsee kangasalueen eteläreunalla olevan kankaan Haisunrämeeseen laskevan kaakkoisreunan partaalla, milteipä näkoalapaikalla. Vuoden 1980 peruskartalle se on merkitty lapinrauniona. Kankaan laki on hyvin kivikkoinen, sen reunamilla kasvaa etupäässä mäntyä. Kankaan koillisrinteellä on kaksi tervahautaa. Näistä etelään on vähemmän kivikkoisella kankaan reuna-alueella halkaisijaltaan noin 3 metriä ja noin 30 cm korkea pieni pyöreä sammalen ja jäkälän peittämä kiviröykkiö. Röykkiön keskellä on halkaisijaltaan noin metrinen keskuskuopanne, jolla on syvyyttä noin 20 cm. Kivien halkaisija on noin 20 cm. Röykkiön kaakkoisreunaa on vähän pengottu, rakennetta juurikaan vaurioittamatta.

Kuvatun rakenteen lounaispuolella on maakivi, jonka takana on epä-määräinen kuopanne. Röykkiöstä noin 4 - 5 metriä länteen on toinen mahdollinen kiveys, lähinnä latomus, jonka halkaisija on noin 2,5 - 3 metriä. Tarkastuksen aikana havainnointia häyttasi ohut lumikerros.

Kohde tarkastettu: 13.10.1997

Aiemmat tutkimukset: -

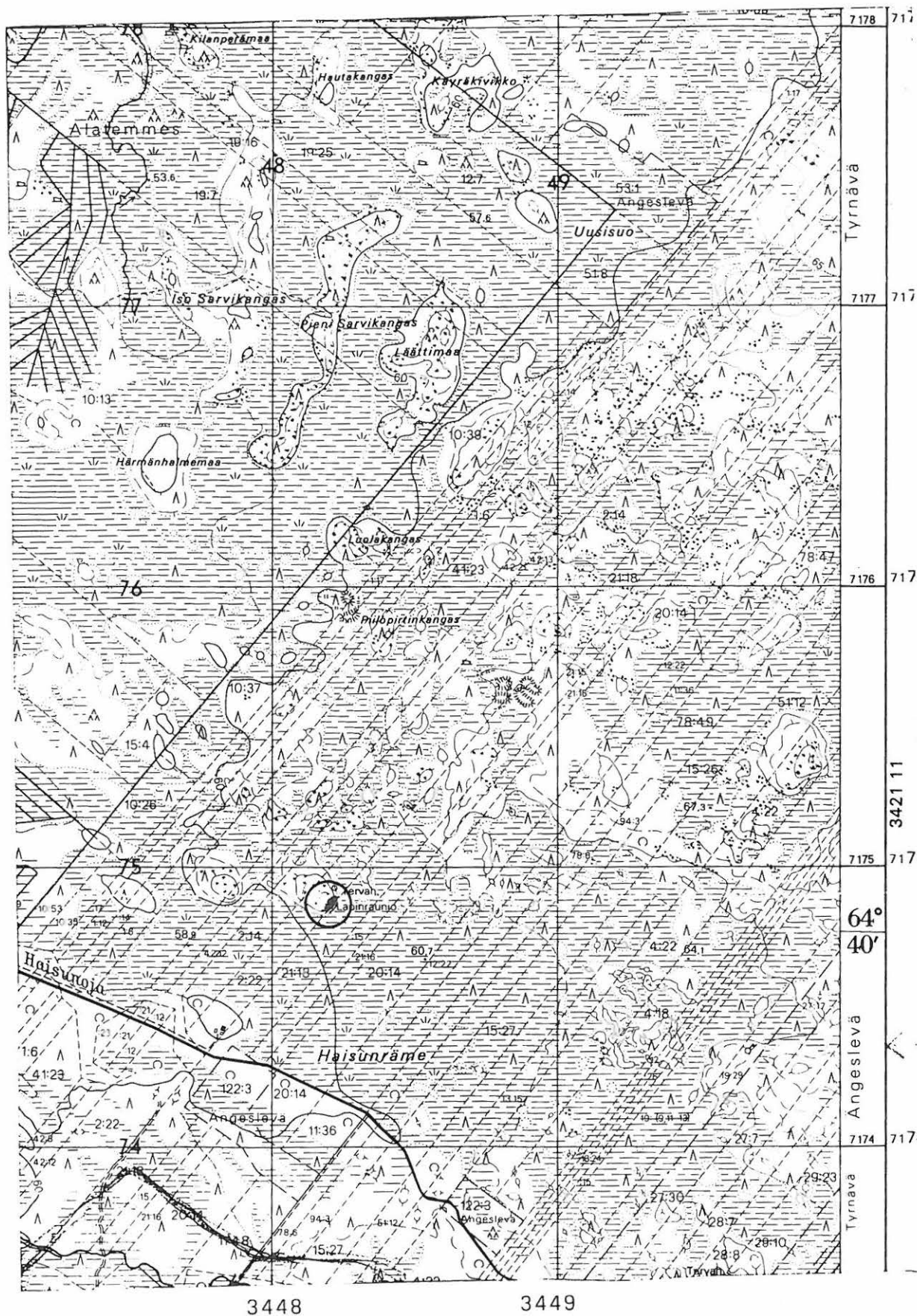
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3421 08, p. 1980.

TYRNÄVÄ 8 Haisunräme 2:22

3421 08 SUUTARINKYLÄ

Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen

TYRNÄVÄ 9

Kohteen nimi: Haisunräme E
 Määrittely ja mj-luokka: kuoppia, rakkakuoppia? II.
 Peruskartta: 3421 08 SUUTARINKYLÄ
 Koordinaatit: x = 7174 34, y = 3449 67, z = n. 67,5
 Kylä: Tyrnävä
 Tila, rek:no: 19:29
 Maanomistaja: -

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 17,7 km kaakkoon, Haisunrämeen itäpuolella olevilla kivikkokankailla, lähellä Kempeleen ulkopalstan rajaa, Suutarinjärvestä noin 2,5 km pohjoiseen. Alue on soiden ympäröimien kankaiden muodostamaa rikkonaista maastoa.

Kohde sijaitsee paikalla olevan laajemman kankaan itäosan korkeimman kohdan koillisreunalla. Se on merkitty vuoden 1980 peruskartalle muinaisjäännöslipulla. Kohteessa on muutama epämääräinen, lähinnä rakkakuopaksi tulkittava kiveys. Selvin on halkaisijaltaan noin 4 - 4,5 metrinen ja noin 60 cm syvä rakenne, jossa on heikko valli niin, että itse kuopanteen läpimitta on noin 2 m. Tästä noin 10 metriä lounaaseen on edellistä matalampi vallinen halkaisijaltaan noin 3 metrinen rakenne, jonka keskellä olevan kuopanteen läpimitta on noin 1,5 metriä. Tästä nelisen metriä etelään on pieni kuopanne ja kymmenisen metriä lounaaseen epämääräinen vallillinen rakkakuoppa, jonka halkaisija on noin kolme metriä.

Rakenteet muistuttavat rakkakuoppia, mutta ne on tehty varsin vähä-kiviseen kankaaseen, ei rakkaan. Ainakin osa kuvatuista on selvästikin ihmisen tekoa, mutta luonteeltaan varsin epämääräisiä. Havainnointia paikalla häyttasi ohut lumikerros ja vihmova sade. Asuinpaikan tms. merkkejä alueelta ei löydetty.

Kohde tarkastettu: 14.10.1997

Aiemmat tutkimukset: -

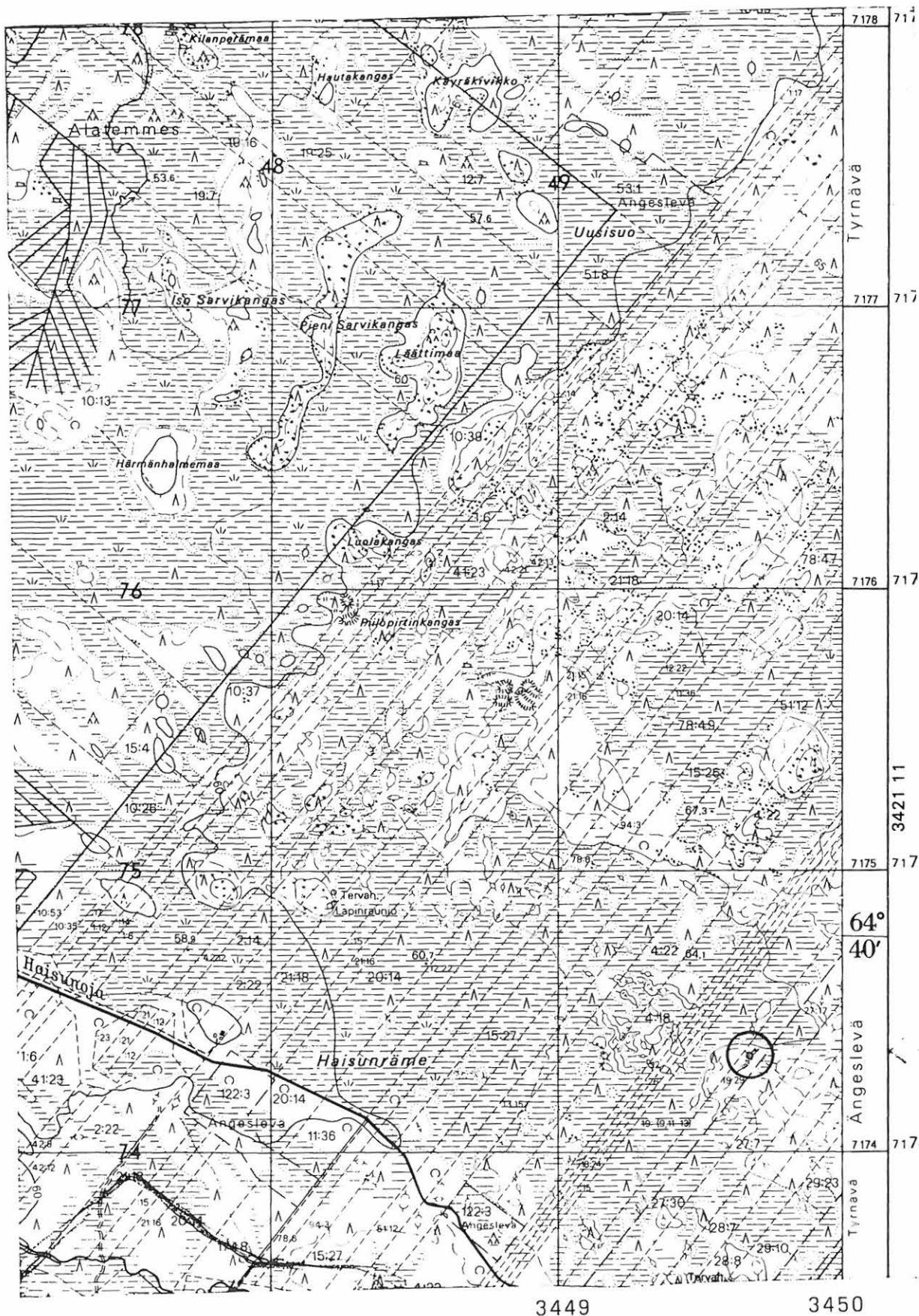
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3421 08, p. 1980.

TYRNÄVÄ 9 Haisunräme E

3421 08 SUUTARINKYLÄ
 Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen

TYRNÄVÄ 10

Kohteen nimi: Piilopirtinkangas
 Määrittely ja mj-luokka: kiviröykkiöitä. II.
 Peruskartta: 3421 08 SUUTARINKYLÄ
 Koordinaatit: x = 7175 92, y = 3448 27, z = n. 62,5
 Kylä: Tyrnävä
 Tila, rek:no: 1:17
 Maanomistaja: -

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 15,5 km kaakkoon, Ängeslevänjoen itäpuolella, Suutarinjärvestä noin 4 km pohjoiseen, aivan Limingan ja Tyrnävän rajalla. Alue on Hetesuon, Kilpasuon ja Haisunrämeen ympäröimää rikkonaista, kivikkokankaista ja paikoin kallioista maastoa. Paras kulku alueelle käy lännestä Härmänhalmemaan kautta.

Kohde sijaitsee Piilopirtinkankaan korkeimman kohdan kallioilla. Aivan palstojen 1:17 ja 10:37 välisen rajan tuntumassa, ensin mainitun palstan puolella, on halkaisijaltaan noin 5 metriä oleva kivikehä, joka muistuttaa myöhemmin tavattuja Luolamaan kivikehiä. Ennen näiden näkemistä tulkittiin kyseinen jäännös hajotetuksi röykkiöksi. Kivikehän leveys on noin 1,5 metriä ja keskellä olevan pohjaan kaivetun kuopan läpimitta noin 2 m. Korkeutta rakenteella on noin 30 - 40 cm. Rakenteen länsireuna on kalliolla, itäosa lähinnä alemmaksi laskeutuvan kallion päällä olevan kosteahkon maan päällä. Hajotettuun röykkiöön näyttäisivät viittaavan rakenteen ulkopuolella kalliolla olevat irtonaiset kivet.

Edellä kuvatusta rakenteesta noin 15 metriä lounaaseen, kokonaan loivan viistolla kalliopinnalla on edelliseen verrattuna pienemmistä, noin 15 - 20 senttisistä, kivistä koottu pieni röykkiö tai latomus. Muodoltaan epämääräisen pyöreähkön kiveyksen halkaisija on noin 3 metriä ja korkeus noin 20 - 30 cm. Osin jäkälän peittämä latomus on "ehjä", ilman keskuskuopannetta.

Huolimatta kankaan nimestä, kyseessä ovat selvästi esihistorialliset jäännökset. Asuinpaikan merkkejä ei alueelta löydetty.

Kohde tarkastettu: 13.10.1997

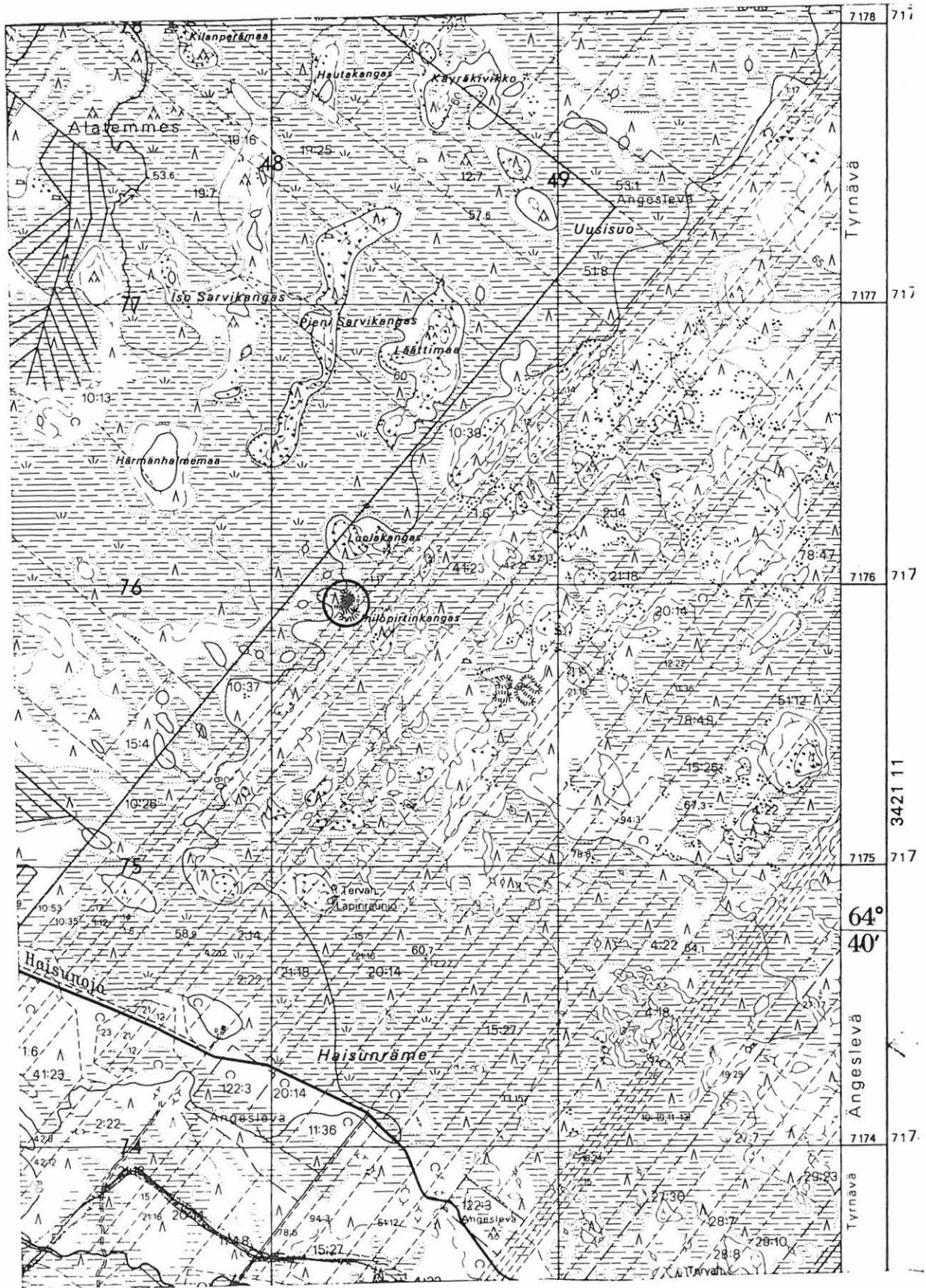
Aiemmat tutkimukset: -

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: D 162 Röykkiö 2 lounaasta ja D 162 röykkiö 1 idästä.

Kartta: Peruskarttaote 3421 08, p. 1980.

TYRNÄVÄ 10 Piilopirtinkangas

3421 08 SUUTARINKYLÄ

Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen

TYRNÄVÄ 11

Kohteen nimi: Pihlajaranta, Niemelä
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3421 07 KÄRSÄMÄ
 Koordinaatit: x = 7167 60, y = 3448 42, z = n. 70
 Kylä: Tyrnävä
 Tila, rek:no: Niemelä 80:2
 Maanomistaja: Teuvo Niemelä
 Kylmäläntie 203, 91800 Tyrnävä

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 21,5 km eteläkaakkoon, Tyrnävänjoesta 200 metriä lounaaseen, Kuurnanjärvestä 800 metriä pohjoiseen ja Niemelän talosta noin 850 metriä länsiluoteeseen. Alue on tasaista jokivarteen raivattua soiden ja kostean lehtimetsän ympäröimää peltoa.

Tyrnävän kotiseutumuseoon taltan on toimittanut Eemil Niemelä, jonka poika ja nykyinen tilan omistaja Teuvo Niemelä kertoi löytäneensä esineen vuosien 1957-8 tienoilla, telatraktorin avulla kaivettuja ojia umpeen kynnettäessä, noin 20 cm syvältä. Löytöpaikka oli tarkastettaessa kynöksellä. Heti noin 20 cm paksun peltokerroksen alla oli hiekkaa. Maaperä on hyvin vähäkivistä ja muutamat löydetyt kivet olivat luonnonkiviä. Paikalla ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Kynnettäessä hiekkamaata oli tosin tullut esiin vain muutamissa kohdin, joten täyttä varmuutta kohteen luonteesta ei saatu. Maastollisesti kohde vaikuttaa irtolöytöpaikalta.

Kohde tarkastettu: 10.10.1997

Aiemmat tutkimukset: -

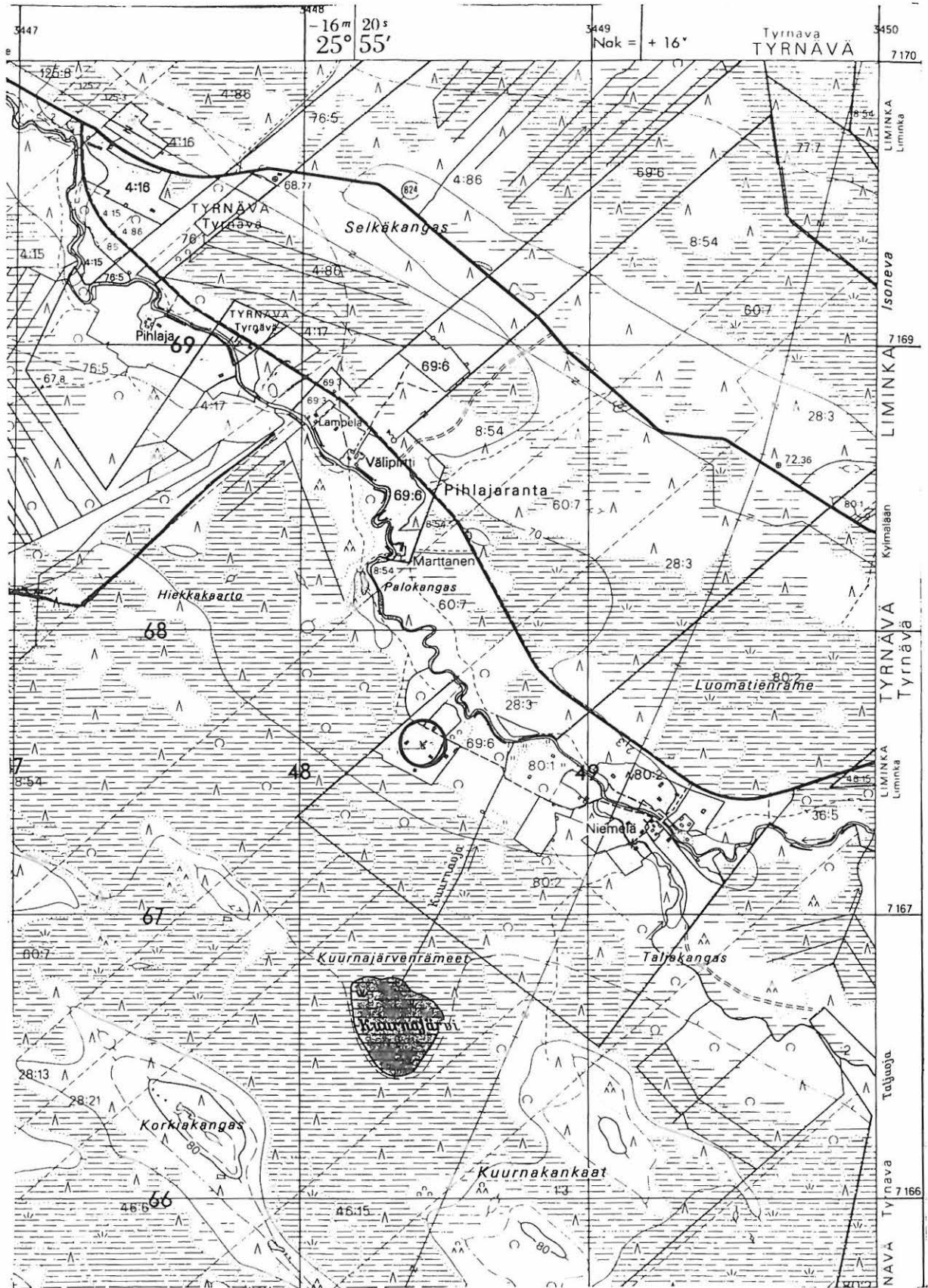
Aiemmat löydöt: TyrnM 771, tasataltta

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: D 164 löytöaluetta idästä, D 165-6 esinekuva.

Kartta: Peruskarttaote 3421 07, p. 1980.

TYRNÄVÄ 11 Pihlajaranta, Niemelä

3421 07 KÄRSÄMÄ

Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen

TYRNÄVÄ 12

Kohteen nimi: Riiskintörmä
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).
 Peruskartta: 3421 09 YLIPÄÄ
 Koordinaatit: Ruudut 7181-2/3444-5
 Kylä: Ängeslevä
 Tila, rek:no: 29:? tai 28:?
 Maanomistaja: ?

Kohde sijaitsee Tyrnävän kirkosta noin 9 - 9,5 km itäkaakkoon, Ängeslevänjoen varressa, Ylipään kylän ja viljelysaukean eteläreunalta. Riiskin talo sijaitsee Ängeslevänjoen länsirannalla joen ylittävän eteläisen sillan lounaispuolella. Joki mutkittellee pohjois-etelä-suuntaisena varsin syvässä uomassa, jonka törmät ovat hiekka-kaartoja.

Tyrnävän kotiseutumuseossa numerolla 679 oleva hyvin hiottu kantaan kapeneva tasataltta on Jere Riiskin vuonna 1955 löytämä ja museoon lahjoittama. Löytöpaikaksi mainitaan Riiskintörmän kärrynraiteet. Jere Riiskin jo iäkäs poika asuu joen itäpuolen Uusitalo-nimisessä talossa. Hän ei löydöstä tiennyt, eikä Riiskintörmäkään ilmeisesti tarkoita sen erityisempää maastonkohtaa kuin Riiskin talon läheisiä jokitörmä. Löytöpaikkaa ei kyetty tarkemmin määrittämään.

Kohde tarkastettu: 13.10.1997

Aiemmat tutkimukset: -

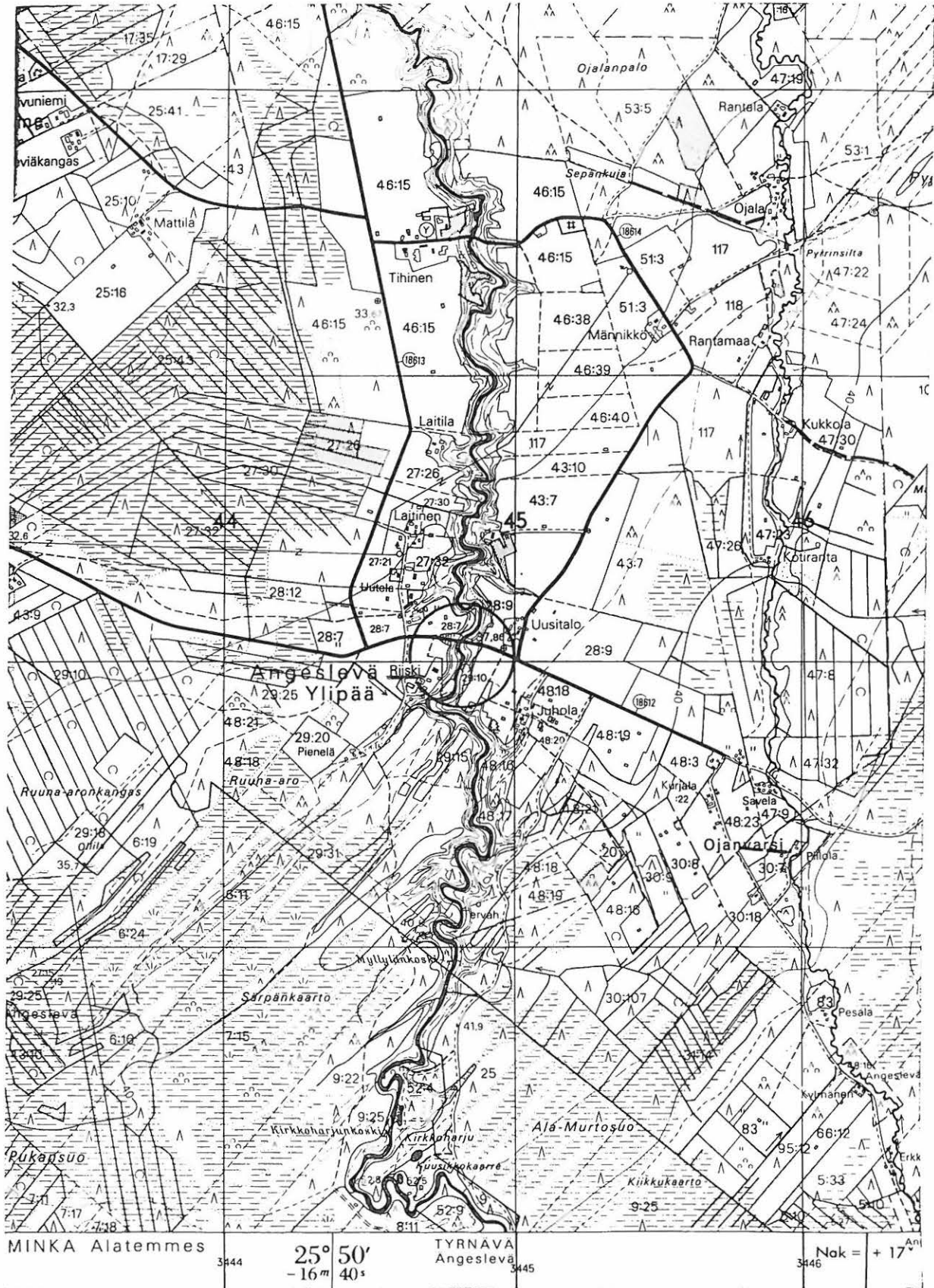
Aiemmat löydöt: TyrnM 769, tasataltta

Inventointilöydöt: -

Valokuvat: D 165-6 Esinekuva.

Kartta: Peruskarttaote 3421 09, p. 1980, pp. 1988.

TYRNÄVÄ 12 Riiskintörmä

7182

7181

MINKA Alatemmes 3444 $25^{\circ} 50' - 16^m 40^s$ TYRNÄVÄ Angeslevä 3445 Nok = + 17^{Ani} 3446

3421 09 YLIPÄÄ

Tyrnävän inventointi 1997, M. Sarkkinen